

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nepříliš známé riziko penzijního připojištění

Mnoho lidí si v dnešní době šetří na stáří vlastními silami a nespolehá se pouze na vidinu výplaty důchodů ze státního rozpočtu. Právní řád stále umožňuje spoření dle dvou právních předpisů, a to dle zákona č. [42/1994](#) Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, a zákona č. [427/2011](#) Sb., o doplňkovém penzijním spoření.

Doplňkové penzijní spoření v roce 2013 nahradilo penzijním připojištění. Již uzavřených smluv o penzijním připojištění se tato změna dotkla pouze okrajově, přičemž sjednané podmínky penzijního připojištění účastníkům zůstaly zachovány. Ve třetím čtvrtletí roku 2019 je v penzijním připojištění stále účastno celkem 3 345 778 individuálních účastníků. Oproti tomu je v rámci doplňkového penzijního spoření evidováno 1 099 467 účastníků[1].

U obou typů spoření je účastník oprávněn označit osobu, která v případě účastníkovy smrti naspořené peníze získá. Pokud tato situace nastane v případě penzijního připojištění a jsou splněny veškeré podmínky příslušného penzijního plánu, může oprávněná osoba určená účastníkem penzijního připojištění volit ze dvou variant výplaty. Oprávněná osoba buď zvolí jednorázové odbytné, které však bude vyplaceno bez státního příspěvku, anebo zvolí tzv. pozůstalostní penzi, která bude oprávněné osobě vyplácena v několika splátkách, a to v souladu s příslušným penzijním plánem. Pro oprávněnou osobu tak ve většině případů bude vhodnější zvolit výplatu v podobě pozůstalostní penze.

Jestliže však oprávněná osoba zemře dříve, než dojde k výplatě celkové výše pozůstalostní penze, dosud nevyplacené peníze překvapivě nebudou součástí pozůstalosti oprávněné osoby a nebudou tak předmětem dědictvého řízení. Tyto finanční prostředky naopak zůstanou v příslušném penzijním fondu a budou použity pro plnění penzijního připojištění. V určitých případech totiž v penzijních plánech bývá zakomponováno ustanovení o tom, že nároky oprávněných osob zanikají jejich úmrtím a nejsou předmětem dědictví, což ovšem vůbec neodporuje zákonu. Fakticky tak tyto finanční prostředky budou představovat aktivum penzijního fondu a mohou být použity buď k plnění investičních záměrů, k úhradě závazků penzijního fondu vůči jeho účastníkům či k provozu samotného penzijního fondu. Účastníci penzijního připojištění tak v těchto případech fakticky nespoří peníze pro sebe či své blízké, ale pro další osoby, které jsou účastny na stejném penzijním fondu. Je až překvapivé, že o výše popsaném postupu většina účastníků penzijního připojištění netuší, neboť o něm nebyli penzijními společnostmi dostatečně či vůbec informováni.

Pokud účastník neurčí ve smlouvě oprávněnou osobu, tak v případě jeho úmrtí bude jim naspořená částka předmětem dědictví. Do dědictvého řízení však vstoupí pouze částka odpovídající odbytnému,

tj. dědicové účastníka penzijního připojištění nemají nárok na příspěvky ze strany státu. Ty musí být penzijním fondem po úmrtí účastníka vráceny státu zpět. Pokud nezanechá účastník penzijního připojištění dědice a ani neurčí oprávněnou osobu, jím naspořené peníze zůstávají taktéž v majetku penzijního fondu a budou použity pro plnění penzijního připojištění. Institutu odúmrti, dle kterého v případě absence dědiců náleží pozůstalost státu, se v těchto případech neaplikuje.

U doplňkového penzijního spoření výše popisované situace nenastanou, neboť zákon již připouští za splnění stanovených podmínek[2] možnost jednorázového vyrovnání všech naspořených peněz, a to včetně výnosů a státních příspěvků, přímo určené osobě. Jednorázové vyrovnání je taktéž předmětem dědictví. Účastník tak již ve většině případů není nucen z pohledu zákona o doplňkovém penzijním spoření kalkulovat, zdali je pro jeho blízké výhodnější forma dědictví či zvolení si určené osoby pro výplatu naspořených prostředků pro případ úmrtí účastníka.

Vyvstává tak otázka, jak i v případě penzijního připojištění ochránit naspořené prostředky včetně státního příspěvku pro své blízké. V první řadě by si měl účastník penzijního připojištění řádně prověřit smluvní dokumentaci a penzijní plán svého penzijního fondu. Pokud z těchto dokumentů nebude postup penzijního fondu zřejmý, měl by se účastník taktéž obrátit na příslušnou penzijní společnost a prověřit její přístup k otázkám nároků oprávněných osob při úmrtí účastníka. Pokud účastník již má zvolenou oprávněnou osobu, měl by této také předat veškeré podstatné informace o podmínkách penzijního připojištění.

Účastníci penzijního připojištění by měli dále zvážit, zdali si vůbec zvolí oprávněnou osobu, které bude svědčit právo na pozůstalostní penzi se státními příspěvky s vědomím, že tyto peníze mohou v krajním případě zůstat penzijnímu fondu, nebo se spokojí s tím, že částka ve výši odbytného bez státních příspěvků bude předmětem dědického řízení. Nutno podotknout, že při dědickém řízení je dále potřeba zohlednit odměnu příslušného notáře.

Pro úplnost je potřeba dodat, že účastník si může zvolit i více oprávněných osob a tyto po dobu jeho účasti na penzijním připojištění měnit. Vždy ale musí být určen podíl, dle kterého se oprávněné osoby budou podílet na naspořených penězích po úmrtí účastníka. V těchto případech tak budou požívat dávky penzijního připojištění všechny oprávněné osoby ve stanoveném poměru. Způsob případného vypořádání všech zvolených oprávněných osob bývá taktéž obsažen v penzijním plánu.

Výše uvedené dílčí kroky však nevyloží možnost toho, že naspořené prostředky účastníka penzijního připojištění zůstanou v krajních případech v penzijním fondu. Jako vhodné řešení k eliminaci tohoto nepřiznivého důsledku se jeví být převod finančních prostředků z penzijního připojištění na doplňkové penzijní spoření. Pokud účastník byl účasten na penzijním připojištění nejméně 60 měsíců, může smlouvu o penzijním připojištění vypovědět a požádat o převod všech naspořených prostředků, výnosů a státního příspěvku, na doplňkové penzijní spoření. Jak již bylo uvedeno výše, v případě doplňkového penzijního spoření náleží určené osobě v případě úmrtí účastníka doplňkového penzijního spoření jednorázové vyrovnání celé částky.

Před ukončením penzijního připojištění by však každý účastník měl řádně zvážit výhody a nevýhody jednotlivých typů spoření. Podstatným rozdílem (nikoliv však jediným) je totiž absence garance nezáporného zhodnocení u doplňkového penzijního spoření. Pro konzervativněji založené účastníky tak riziko investiční ztráty může ve výsledku působit daleko tíživěji než potenciální riziko plynoucí blízkým osobám v případě smrti účastníka penzijního připojištění.

Mgr. Jakub Stáňa,
advokátní koncipient

JUDr. Lenka Příkazská,

advokátka

[HSP Partners advokátní kancelář v.o.s.](#)

Vodičkova 710/31
110 00 Praha 1

Tel.: +420 734 363 336
e-mail: ak@akhsp.cz

---

[1] Zdroj k dispozici >>> [zde](#).

[2] Dle § 20 odst. 3 zákona o doplňkovém penzijním spoření musí účastník dosáhnout 60 let věku a musí spořit minimálně 60 měsíců. Pokud nebudou tyto podmínky splněny, určená osoba má nárok na odbytné.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)